

2019 Uluslararası Dini Özgürlükler Raporu: Kıbrıs

KIBRIS 1974'ten bu yana Kıbrıs'ın güneyi Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti'nin yetkisindedir. Kuzeyi ise kendini, 1983 yılında “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti” (“KKTC”) olarak ilan etmiş olan Kıbrıslı Türklerin idaresindedir. Amerika Birleşik Devletleri de dahil, Türkiye dışında başka herhangi bir ülke “KKTC’yi” tanımamaktadır. Önemli miktarda Türk askeri adada kalmaktadır. BM Barış Gücünün (UNFICYP) kontrolünde olan bir “yeşil hat,” ya da ara bölge (177 km'den fazla uzunlukta ve bazı yerlerde birkaç km genişliğinde) iki tarafı birbirinden ayırmaktadır. Bu rapor iki kısma ayrılmıştır: Kıbrıs Cumhuriyeti ve Kıbrıslı Türkler tarafından yönetilen bölge. Kuzeyde farklı Rumca ve Türkçe isimlere sahip yerler için her ikisinde yazılmıştır (örneğin Kormakitis/Koruçam).

Kıbrıslı Türklerin Yönetimindeki Bölge Geniş Özet

Kıbrıs Türk “anayasası” “devletin” laik olduğunu söyler ve buna bağlı olarak da kamu düzeni ve ahlakına uygun şekilde din ve ibadet özgürlüğünü tanır. Dini törenlere ve ibadete zorla katılımı yasaklar ve din eğitiminin ancak “devlet” gözetiminde verilebileceğini belirtir. “Anayasa” Evkaf’a münhasır olarak kendi işlerini yönetme hakkını verir.

Kıbrıslı Türk yetkililer, önceki yıllara kıyasla Rum Ortodoks dini yerlerine erişimi iyileştirilmiş şekilde sağlamaya devam etti. “Dışişleri Bakanlığı (DB)” yıl boyunca yapılan toplam 203 dini ayin talebinden 156'sını onayladığını söyledi. 2018'de 153 talebin 118'i onaylanmıştı. Türkçe Konuşan Protestanlar Derneği (TKPD) temsilcileri, faaliyetlerinin polis tarafından gözlemlendiğini bildirmeye devam ettiler.

TKPD, diğer inançlara geçen Kıbrıslı Türklerin sıklıkla toplumsal eleştiri aldıklarını söyledi. Kültürel Miras Teknik Komitesi (KMTK) üç dini alanın daha - bazilikaları bulunan iki arkeolojik alanın ve bir caminin minaresinin restorasyonunun tamamlandığını bildirdi. Yıl sonu beş kilisenin restorasyonu devam etmekte olduğunu söyledi.

Kıbrıs Müftüsü Atalay ve Kıbrıs Kilisesi Başpiskoposu II. Hrisostomos yıl boyunca bir araya gelerek adanın her tarafındaki ibadet yerlerine ziyaretler düzenledi. Şubat ayında Rum Ortodoks, Müslüman, Maronit Katolik, Ermeni Ortodoks ve Roma Katolik cemaatlerinin liderleri, ara bölgede yer alan iki Rum Ortodoks kilisesi olan St. James Kilisesi ve St. George Kilisesi'nin restorasyonu konusundaki görüşlerini yenilediler.

Mayıs ayında ABD Büyükelçisi aynı zamanda “Diyanet İşleri Dairesi'nin” başı olan Kıbrıs Müftüsü Atalay ile bir araya gelerek dini liderler arasındaki işbirliğini ve dini yerlere erişim konusunu görüştü. Elçilik görevlileri, “DB” ve Evkaf temsilcileriyle bir araya gelerek dini alanlara sınırsız erişim konusunu görüştüler. Eylül ayında büyükelçilik yetkilileri, Panagia Lysi Kilisesi'nde 1974'ten bu yana ilk kez düzenlenen bir Rum Ortodoks ayinine katıldılar. Büyükelçilik yetkilileri Sünni ve Alevi Müslüman, Ermeni ve Rum Ortodoks, Maronit, Roma Katolik ve Protestan cemaatlerinin liderleriyle görüşmeye devam ederek dini alanlara erişim ve din temelli ayrımcılık konularını görüştüler.

Bölüm I. Dini Demografi

Kıbrıs Türk otoritelerince yapılmış olan eldeki en güncel veriler olan 2011 tarihli nüfus sayımına göre Kıbrıslı Türklerin yönetimindeki bölgede nüfus 286,000'dir. Bu nüfus verilerinde dine göre bir dağılım bulunmamaktadır. Sosyologlar nüfusun %97'i kadarının Sünni Müslüman olduğunu tahmin etmektedirler.

Alevi Kültür Derneği'ne göre, Türk, Kürt ve Arap kökenli göçmenlerin ve yaklaşık 10.000'i Alevi Müslüman'dır. TKPD, Türkçe konuşan 1.000 Protestan olduğunu tahmin ediyor. Kıbrıs Cumhuriyeti hükümeti, Kıbrıslı Türklerin yönettiği bölgede Kıbrıs Kilisesi'nin 314 üyesi ile 69 Maronit Katolik bulunduğunu tahmin etmektedir. Sosyologlara göre, diğer gruplar Rus Ortodoks, Anglikanlar, Bahailer, Yahudiler ve Yehova'nın Şahitlerini içermektedir. “Eğitim Bakanlığı'nın” 2017-2018 akademik yıl istatistiklerine göre Kıbrıslı Türklerin yönettiği bölgede bulunan üniversitelerde kayıtlı yabancı öğrenci sayısı 90,000'den biraz fazla idi. Bunların yüzde 61'i Müslüman Türk, geriye kalanlar 140 farklı ülkeden gelen çoğu Hristiyan ve Müslüman olan yabancı öğrencilerdi.

Bölüm II. “Hükümetin” Dini Özgürlüklere Olan Saygı Durumu

YASAL ÇERÇEVE

Kıbrıs Türk “anayasası” bölgenin “laik cumhuriyet” olduğunu belirtir ve din ve vicdan özgürlüğü ile kamu düzeni ve ahlakına aykırı olmamak koşuluyla kısıtlama olmaksızın ibadet ve dini tören olanağı tanır. Zorla ibadet, zorla dini ayinlere katılım ve dini inanç temelinde cezalandırmayı ve insanların dini inançlarını açıklamak zorunda bırakılmasını yasaklar. Dini eğitimin “devlet” onayı gerektirdiğini ve yalnızca “devletin” denetimi altında gerçekleştirilebileceğini söyler ancak “yasa”, camilerde “Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)” onayı olmadan da yaz aylarında din bilgisi kurslarının verilmesine olanak tanır. “Yasalar” belli bir dini tanımaz. Bireyler kısmen bile olsa, dini unsurlara dayalı bir “devlet” kuramaz ya da siyasi veya kişisel kazanç için dini istismar edemez veya kullanamazlar. “Anayasa’ya” göre Evkaf, kendi yasa ve kuralları uyarınca kendi iç işleri ile mülkünü yönetip düzenleme hakkına münhasıran sahiptir. “Anayasa’nın” Evkaf’ın her türlü vergiden muaf olduğunu belirtmesine rağmen, ticari faaliyetleri, ilgili vergilere tabidir. “Anayasa” alenen Evkaf dışında başka bir dini grubu tanımamaktadır. “Anayasaya” göre Kıbrıslı Türk yetkililer İslam diniyle ilgili ibadetlerin gerçekleştirilmesinde ve ilgili ibadetlerin masraflarının karşılanmasında Evkafa yardımcı olmalıdırlar. Başka hiçbir dini örgüt vergi muafiyetine tabi değildir veya Kıbrıs Türk otoritelerinden sübvansiyon almaz.

1975 tarihli III. Viyana Antlaşması Kıbrıs Türk yönetimindeki bölgede yaşayan Kıbrıslı Rum ve Katolik Maronitler ile Kıbrıs Cumhuriyeti kontrolündeki bölgede yaşayan Kıbrıslı Türklere yapılacak muameleyi kapsar. Anlaşma, diğer hükümlerin yanı sıra Kıbrıslı Rumlar için dini ibadet olanakları da sağlamaktadır. Anlaşmada kalmakta özgür oldukları ve “eğitim tesisleri olanakları ve dinlerini uygulamayı da içeren normal bir yaşam sürmeleri için her türlü yardımın yapılacağı” belirtilmektedir.

Kıbrıs Türk “düzenlemeleri,” Kıbrıslı Rum Ortodoks sakinlerin herhangi bir ön bilgi vermeksizin ve izin almaksızın Karpaz yarımadasında belirlenmiş ve çalışır durumda olan üç kilisede, Ortodoks Kilisesi tarafından belirlenmiş iki papaz aracılığıyla dini ayin düzenleyebileceklerini belirtmektedir; Sipahi’deki (Agia Triada) Agia Triada Kilisesi, Dipkarpaz’daki (Rizokarpaso) Agia Triada Kilisesi, ve Dipkarpaz’daki (Rizokarpaso) Agios Synesios Kilisesi.

“DB’ye” göre Katolik Maronit sakinler, kendileri tarafından önceden belirlenmiş din adamları aracılığıyla ve önceden belirlenmiş çalışır durumda olan üç Maronit kilisesinde herhangi bir izin almaksızın dini ayin düzenleyebilirler, bu kiliseler

Kormacit/Koruçam'daki Agios Georgios Kilisesi, Karpasia/Karpaşa'daki Timios Stavros Kilisesi ve Kambilli/Hisarköy'deki Panagia Kilisesi'dir.

Rum Ortodoks, Katolik Maronit ve Ermeni Ortodoks dinine tapanlar, önceden belirlenmiş olan bu altı kilise dışındaki bir kilise veya manastırda ayin yapmak için Kıbrıs Türk yetkililerine izin için başvuru yapmak zorundadırlar. Başvurunun değerlendirilebilmesi için ilgili tarihin söz konusu dini grup açısından önemli olması, ilgili kilise veya manastırın fiziksel olarak iyi durumda olması, (bazı Maronit kiliseleri hariç) askeri bölgede bulunmaması ve çifte kullanım durumunda (mesela müze) olmaması gerekmektedir; ayrıca yerli Kıbrıslı Türk sakinlerden herhangi bir şikayet olmamalı ve güvenliği sağlamak için polis olmalıdır. Önceden resmi olarak belirlenmiş papazlar dışındaki din adamlarının ayin yapabilmesi için de izin alınması gereklidir. Kıbrıslı Türklerin yönetiminde olan bölgedeki ayinlere katılacak olan Kıbrıslılar, eğer bu bölgede sakin değillerse, onlar için de özel izin gerekmektedir. Mesela Rum Ortodoks, Katolik Maronit ve Ermeni Ortodoks Kilisesi mensupları gibi. Bu başvuruları UNFICYP koordine etmektedir ve başvurular ayin tarihinden 10 gün önce yapılmalıdır.

Kıbrıslı Türklerin yönetimindeki bölgede, müftü İslamı temsil eden ve sivil bir otorite olarak işleyen "Din İşleri Başkanlığı,"nı" yönetir. Evkaf (Vakıflar), Müslümanlar tarafından hayır amaçlı bağışlanan malı yönetirken, "Din İşleri Başkanlığı" imamların camilerde düzenledikleri ibadetleri ve verdikleri cuma vaazlarını denetler. Dini grupların, toplanmak ya da ibadet etmek için yetkililer nezdinde dernek olarak kayıt yaptırmaları gerekmez, ancak, yalnızca "İçişleri Bakanlığı'na (İB)" kayıtlı derneklerin ticari faaliyet yapma ve banka hesabı bulundurma hakkı vardır. Dini ve dini olmayan grupların tescil süreci aynıdır, ve "İçişleri Bakanlığı'na" kurucuların isimleri ile kimlik kartı fotokopileri ve derneğin tüzük ve kurallarının bir nüshasının sunulması gerekir. Dernekler vergi muafiyeti veya "hükümetin" verdiği herhangi bir fayda veya sübvansiyondan yararlanmazlar. Belirtilen esas amaç, üyelerine dini eğitim vermekse, dini grupların dernek olarak tescil edilmelerine izin verilmez. Tüm okullarda, kamu ve özel, 4 ile 8. sınıflar arasında din dersi zorunlu olarak verilmektedir. Bu eğitim ağırlıklı olarak Sunni İslam'a odaklanır ancak karşılaştırmalı din bilgisine de yer verir. "Eğitim Bakanlığı (MEB)" tarafından seçilen müfredat, Türkiye'nin Eğitim Bakanlığı'na belirlenen kitaplara dayalıdır. Okullar veya öğretmenler, vasilerinin bireysel talebi üzerine gayri-müslim öğrencileri, bu derse katılmaktan veya dönem sonu sınavından muaf tutabilirler. Altı ila sekizinci sınıf öğrencileri zorunlu din derslerine katılmamayı tercih edebilirler. Lise düzeyinde ise din dersleri

seçmelidir. Kıbrıslı Türklerin hiçbir uygulaması veya “yasası” zorunlu askerliğe karşı vicdani ret hakkını tanımaz. Zorunlu askerlik 12-15 ay arasında değişir ve daha sonra da yılda bir gün seferberliğe gidilmesi gereklidir.

Zorunlu askerlik hizmetini tamamlamayı reddetmenin cezası üç yıla kadar hapis cezası, 10.800 Türk Lirasına kadar (\$1.800) para cezası veya her ikisidir.

“HÜKÜMET” UYGULAMALARI

Üç Rum Ortodoks kilisesi, Apostolos Andreas, St. Barnabas ve St. Mamas Kiliseleri, önceki yıllarda olduğu gibi yıl boyunca yine ayinlere açıldı, ancak Kıbrıs Türk yetkililer bu yerlerdeki dini ayinler için önceden bildirim istemeye devam ettiler. St. Mamas ve St. Barnabas Kiliseleri müze olarak işlevleri olduğundan sadece çalışma saatlerinde açıldıkça, “DB’ye” göre Apostolos Andreas Manastırı'nın anahtarı Rum Ortodoks rahipteydi.

Kıbrıslı Türk yetkililer Rum Ortodoksların, Katolik Maronitlerin ve Ortodoks Ermenilerin ibadet yerlerine erişimlerini sınırlandırmaya devam ettiler ve “Dışişleri Bakanlığı,” Kıbrıslı Rumların din özgürlüğü hakkını istismar edip, durumu politize ettiklerini söylemeye devam etti. Yıl boyunca Apostolos Andreas, Aziz Barnabas, ve Aziz Mamas kiliseleri dini ayinler için açık kaldı. Apostolos Andreas Manastırı dua etmek için açıldı ancak dinsel törenler için yine de özel izin gerekmektedir. Otoriteler bazı kiliselerde düzenli dini ayinler yapılmasıyla ilgili kısıtlayıcı uygulamalara devam ettiler. UNFICYP yıl içinde adanın kuzeyindeki kiliselerde dini tören yapmak için 112 talep aldığını ve “Dışişleri Bakanlığı'nın” yaklaşık olarak 67'sini onayladığını belirtti. 2016 yılında bu sayı 139 başvuru ve 84 onay şeklindeydi. “Dışişleri” ise yıl içinde dini törenler için 133 talep aldığını (hem UNFICYP aracılığıyla hem de UNFICYP dışındaki) ve bunların 83'ünün onaylandığını ve önceki yıl olan 2016'da ise 163 talepten 109'unun onaylandığını ifade etti.

“DB’ye” göre, 1974'ten bu yana ilk kez by yıl içerisinde dört Rum Ortodoks kilisesinde ayin yapıldı. Bu dört kilise Tirmen/ Trypimeni Mağusa Bölgesi'ndeki Panayia Eleousa Kilisesi; Aslanköy/ Angastina Mağusa'daki Ayia Paraskevi; Lapta'daki (Lapithos) Ayios Theodoros Kilisesi; ve Akdoğan'daki (Lysi) Panayia idi.

“DB” tarafından bildirilen istatistiklere göre, yetkililer önceki yıllara kıyasla Rum Ortodoks ibadet yerlerine daha iyi erişim sağlamaya devam etti. UNFICYP, 2018 yılında yapılan 123 talebin 90'ının onaylanmasıyla karşılaştırıldığında, adanın kuzey

kesimindeki kiliselerde dini ibadetler yapılması için “DB’nin” 129 talebin 83’ünü onayladığını bildirdi. “DB,” Gerek UNFICYP aracılığıyla gerekse doğrudan yapılan başvurulardan) toplam 203 talepten 156’sını onayladığını bildirdi.

“DB,” 2018 yılında yıl boyunca dini ayinlere yönelik (UNFICYP tarafından kolaylaştırılmış talepler ve doğrudan “DB’ye” gönderilen talepler dahil) toplam 153 talebin 118’ini onayladığını bildirdi. Bir Rum Ortodoks Kilisesi temsilcisi Kıbrıs Türk makamlarının açıklaması olmayan talepleri reddetmeye devam ettiğini oysa talebin gerektirdiği kriterler listesinin “kendi kendini açıklayıcı” olduğunu belirtti.

Ortodoks temsilcileri “DB’nin” talep edilen başvuruların onaylandığını dini ayinlerin tarihinden önce yetersiz zamanda bildirmeye devam etmesinin iptal veya düşük katılımı sonulandırdığını söylemeye devam etti. Ermeni Ortodoks liderleri, yıl içinde, kısmen önceki yıllarda geciken onaylarla gelen hayal kırıklığı yüzünden dini erişim talepleri sunmadıklarını söylediler. Bir Rum Ortodoks temsilcisi, 63 dini alana Türk askeri bölgelerinde veya ara bölgede yer alması nedeniyle erişilemediğini belirtti.

Nisan ayında Kıbrıslı Türk makamlar Rum Ortodoks ibadetilerin Gazimağusa'daki St. George Exorinos Kilisesi'nde Paskalya Öncesi Cuma ayinini düzenlemelerine yine izin verdiler.

Bir Maronit topluluk temsilcisi Türk ordusunun Özhan/Asomatos köyündeki Archangelos Michael Kilisesi'ne erişimi kısıtlamaya devam ettiğini söyledi. Maronit temsilcileri Pazar ayinlerinden bir önceki salı gününe kadar ayine katılması planlanan kişilerin listesinin önceden sunulmasının istendiğini bildirmeye devam ettiler. “DB” bunun nedeninin Archangelos Michael Kilisesi'nin askeri bölgede bulunması olduğunu söyledi. “DB” Pazar ayinlerini yerine getirmek için erişim talebi değil, yalnızca önceden bildirim yapılması gerektiğini ve yıl içinde hiç kimsenin katılımının reddedilmediğini belirtti.

“DB’ye” göre, Türk ordusu Maronitlerin 17 Temmuz'da Ayia Marina isim günü nedeniyle düzenlenen toplu kitle ayini düzenlemesine yine izin verdi ancak Maronitlerin Koruam/Kormacit yakınındaki Marki Kilisesi'ne erişimine izin vermedi. Bir Maronit temsilcisi, Kıbrıs Türk makamlarının Hisarköy/Kambilli'deki Panagia Kilisesi'nde, önceden izin almadan sadece 15 Ağustos'taki Bakire Varsayımı ayini için hizmetlere izin verdiğini söyledi.

Ermeni Ortodoks temsilcileri, Kıbrıs Türk makamlarının erişime getirilen süregelen sınırlamaların, Sourp Magar Manastırı'nın tamamen yenilenmesi ve bakımının yapılmasını engellediğini söyledi.

Türkçe Konuşan Protestanlar Derneği (TKPD) polis TKPD üyeleri ve törenleri hakkında özel sorular sorarak faaliyetlerini izlemeye devam ettiğini bildirdi. TKPD'ye göre, Nisan ayında polis, TKPD tarafından Koma Yialou / Kumyalı'deki bir otelde genç pastörlere yönelik düzenlenen bir eğitimde eğitimi bölerek katılımcıları sorgulayıp onlara gözdağı verdi.

Alevi Kültür Derneği'ne göre, Alevi ibadetevi (cemevi) ve kültür kompleksi inşaatının ilk aşaması Temmuz ayında tamamlandı. Dernek, binanın iç tasarımı ve inşası için “hükümet” tarafından sağlanan altı milyon Türk Lirasının (1 milyon dolar), elektrik ve suyu bağlatmak, morg ve mutfak oluşturmak ve dış tasarımı bitirmek için yetersiz olduğunu söyledi. Alevi Kültür Derneği, cami inşaatı ve idaresinin finansmanı ile Sünni Müslüman nüfusa yönelik olarak “devletin” bunları finanse etmede kayırmacılık götüğünü söylemeye devam etti.

Yerel basında çıkan haberlere göre, Türk hükümeti Sünni Müslüman camilerin inşasındagereken kaynağın çoğunu sağladı.

Temmuz ayında “Eğitim Bakanlığı”, bir devlet okulu olan Hala Sultan İlahiyat Koleji bünyesinde Anadolu İlahiyat Lisesi'nin açılması için Türkiye ile bir protokol imzalandığını duyurdu. Laik Kıbrıslı Türk gruplar protokolü eleştirerek bunun laik Kıbrıs Türklerine İslam'ı empoze ettiğini belirttiler. Ağustos ayında Orta Eğitim Öğretmenler Sendikası, Hala Sultan İlahiyat Koleji yönetimini ve “Eğitim Bakanlığı” nı öğrencilere ödüllü hadis ezberleme yarışması düzenledikleri için eleştirdi.

“Din İşleri Başkanlığı,” adanın kuzey kısmındaki 210 Sünni camiye 205 imamın hepsini atamaya ve finanse etmeye devam etti.

Kıbrıs Kilisesi'nin bir temsilcisi Kilise yetkililerinin çok az veya hiç erişimi olmayan bazı dini yerlerin kötüleştiğini tekrar belirtti. 1974'ten bu yana Kıbrıs Kilisesi ara bölgedeki St. James Kilisesi'ne erişememektedir. Şubat ayında zaten hasar görmüş olan kilise, şiddetli yağışların ardından kısmen çöktü.

Rum Ortodoks dini gruplar, onları kutsal addeden cemaatlerin arzularına ters bir şekilde, ikonlar da dahil, dini objelerin depolarda tutulduğu veya müzelerde sergilendikleri konusunda şikayette bulunmaya devam ettiler. Ocak ayında yerel basın, Gerçeğin Yürüyüşü adlı uluslararası STK 'nın 1974'ten sonra kuzeydeki

kiliselerden çıkarılan dört dini fresk parçasını kurtardığını ve Kıbrıs Cumhuriyeti'ne geri getirdiğini bildirdi. Fresklerden ikisinin Sychari / Aşağı Taşkent'teki Panayia Absinthiotissa Kilisesi ve Manastırı'na ait olduğu tespit edilmişti.

Bölüm III. Toplumun Dini Özgürlüklere Olan Saygı Durumu

TKPD Kıbrıs Türk toplumu içinde Protestanlara karşı dini törenler yapmak için mekanlara erişime reddi ve sözlü tacizi de içeren toplumsal ayrımcılığı bildirmeye devam etti. Örneğin, Nisan ayında bir TKPD temsilcisi, Karavas/Alsancak'taki yerel yetkililerin etkinlik günü daha önce onaylanmış bir Paskalya kutlamasını iptal ettiğini söyledi. TKPD, başta Hıristiyanlık olmak üzere diğer inançlara geçen Kıbrıslı Türklerin toplumsal eleştirilerle karşı karşıya kaldıklarını söyledi. TKPD, bir Kıbrıs Türk güvenlik kuvvetleri üyesinin ordudaki meslektaşlarının baskısı nedeniyle kilise ayinlerine katılmayı bıraktığını belirtti.

Müslüman ve Ortodoks dini liderleri, Kıbrıs Cumhuriyeti'ndeki Hala Sultan ve Kıbrıslı Türklerin yönetimindeki bölgede olan Aziz Barnabas gibi “yeşil hattın” iki tarafındaki ibadet ve hac yerlerine, kendi cemaatlerine yönelik geziler düzenleyip bu konularda bir araya gelerek dinler arası toleransı teşvik etmeye devam ettiler.

14 Şubat'ta, Rum Ortodoks, Ermeni Ortodoks, Müslüman, Maronit Katolik ve Roma Katolik cemaatlerinin liderleri, ortak bir bildiri yayımlayarak Saint James Kilisesi ve Lefkoşa'da ara bölgede bulunan Saint George Kilisesi'nin restorasyonu için 2014 yılında yaptıkları ortak çağrıyla yinelediler. 19 Mart'ta, beş dini cemaatin her birinin temsilcileri, Lefkoşa'da ara bölgedeki kısmen yıkılmış olan Saint James Ortodoks Kilisesi'ni ziyaret etti.

Kültürel Mirasla ilgili İki Toplumlu Teknik Komitesi (KMTK), iki dini miras alanının restorasyonunu tamamladığını bildirdi: Agia Triada Bazilikası ve Agios Philon arkeolojik alanı (bir Bizans kilisesi ve erken dönem Hıristiyan piskopos kompleks yeri). İki yer de restorasyonun ardından yıl boyunca aktif bir ibadet yeri olarak işlev görmedi ve herhangi bir dini grup bu yerleri dini amaçlar için kullanmak istemedi. KMTK, beş dini alanı daha restore etmeye devam etti. KMTK ve BM Geleceğe yönelik Kalkınma Programı Ortaklığı, inananları için popüler bir yer olan Karpas Yarımadası'ndaki Rum Ortodoks Apostolos Andreas Manastırı'ndaki restorasyon çalışmalarına devam etti. KMTK, restorasyonun

ikinci aşaması için ihale sürecinin tamamlandığını bildirdi; yıl sonuna kadar çalışmaların başlaması bekleniyordu.

Mart ayında yerel basında, üç kişinin Myrtou / Çamlıbel'de yakın zamanda yenilenmiş olan St. Panteleimon Manastırı'nın dokuz metrelik kulesinden 300 kilo ağırlığındaki kilise çanı çalındığı bildirildi. Basında çıkan haberlere göre, polis üç şüpheliyi tutukladı ve çanı Avlona / Gayretköy köyünde şüphelilerden birine ait bir ahırda buldu. Şüpheliler, kefaletle tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmış ve yıl sonunda duruşmaları henüz başlamamıştı.

Mayıs ayında polis, Selimiye Camii'nin (eski adıyla Agia Sophia Katedrali) imamı ve üç meslektaşını caminin depo odasında tutulan iki kilise çanı ve beş avizeyi satmaya çalışmaktan tutukladı. “Din İşleri Başkanlığı” hırsızlığa karışan personeli geçici olarak görevden uzaklaştırdığını ve tüm eşyaları kurtardığını açıkladı; Polis soruşturması yıl sonunda devam etmekteydi.

Bölüm IV. ABD Hükümet Politikası ve Angajmanı

Mayıs ayında Büyükelçi, Kıbrıs Müftüsü ve “Din İşleri Dairesi” başkanı Atalay ile bir araya gelerek inanç toplulukları arasında işbirliğini teşvik etmek ve adanın her iki tarafındaki dini alanlara erişimi genişletmenin yollarını görüştü. Elçilik temsilcileri, “DB” ve Evkaf'taki Kıbrıs Türk makamlarla bir araya gelerek dini yerlere erişimi ve kısıtlama olmaksızın bu yerlerde dini ayinler yapılabilmesi konusunu görüşmeye devam etti.

8 Eylül'de büyükelçilik yetkilileri 1974'ten bu yana Panagia Lysi Kilisesi'nde ilk kez yapılan bir Rum Ortodoks ayinine katıldı. Büyükelçilik yetkilileri, Kıbrıs Türk toplumu içerisinde toplumsal ayrımcılık durumları de dahil olmak üzere dini özgürlükle ilgili konuları Ermeni Ortodoks, Alevi Müslüman, Roma Katolik, Rum Ortodoks, Maronit, Protestan ve Sünni Müslüman toplulukların temsilcileriyle görüştü. Elçilik yetkilileri sıklıkla Rum Ortodoks, Maronit Katolik ve Ermeni Ortodoks liderleri ile Kıbrıslı Türkler tarafından yönetilen bölgedeki kiliselere ve diğer dini yerlere sınırlı erişim konusundaki endişeleri görüştüler.

Bu rapor içinde yer isimlerine yapılan tüm atıflar yalnızca referans amaçlı olup anlamı aktarmaya yöneliktir. Uzun zamandır devrede olan ABD politikasının değiştiği ya da siyasi bir tanımayla işaret ettiği veya ima ettiği yönünde yorumlanmamalıdır.